

NOTA DE FUNDAMENTARE
pentru modificarea Legii nr. 87/2011 privind repararea prejudiciului
cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau
a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de <i>Lege pentru modificarea Legii nr. 87/2011 privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești</i> a fost elaborat de Ministerul Justiției.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul actului normativ a fost elaborat în vederea realizării: - obiectivului 221 „ Modificarea legii nr. 87/2011 privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești ” din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
O justiție întârziată este o justiție negată. Anume din aceste considerente, respectarea principiului celerității procedurilor este primordial la nivel european. Astfel, prevederile <i>Legii nr. 87/2011 privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești</i> (în continuare <i>Legea nr. 87/2011</i>) instituie un mecanism clar prin care persoanei interesate i se asigură două posibilități: de a solicita atât urgentarea procedurilor (recursul accelerator), cât și de a încasa compensații pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea termenului rezonabil în procesul de examinare a cauzelor (recurs compensator) sau de executare a hotărârilor instanțelor judecătorești. Referitor la respectarea termenului rezonabil în procesul de judecare a cauzelor, problema nu comportă în prezent un caracter sistemic, totuși unele hotărâri ale Curții Europene în cauzele <i>Mazepa c. Moldovei</i>, <i>Cravcenco c. Moldovei</i>, <i>Deservire SRL c. Moldovei</i> etc., în care aceasta a constatat încălcarea art. 6 din Convenție sub aspectul neglijării termenului rezonabil de examinare a cauzelor în instanța de judecată, obligă Republica Moldova la acțiuni atât în vederea executării hotărârilor în privința persoanelor vizate, reclamânți la CEDO (măsuri de ordin individual), cât și în aspect preventiv – adoptarea și implementarea unor legi prin care s-ar urmări scopul evitării, în viitor, a unor condamnări similare (măsuri de ordin general). <i>Legea nr. 87/2011</i> impune o responsabilitate sporită organelor competente la examinarea cauzelor. De altfel, statul urmează să perfecționeze legislația, iar soluționarea cauzelor a scos la iveală un șir de deficiențe ale sistemului juridic.

Printre altele, menționăm că cerința Convenției în art. 6 este ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil. Această prevedere trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței și exercitarea căilor de atac. Vom remarca faptul că Republica Moldova a pierdut mai multe cauze în fața Înaltei Curți pe motiv de încălcare față de reclamanți a termenului rezonabil.

Analiza practicii judecătorești confirmă că aplicabilitatea *Legii nr. 87/2011* a scos în evidență unele deficiențe legislative. De altfel, o cauză cu privire la constatarea încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei a fost examinată în medie timp de 11,6 luni, iar cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești – 12,8 luni, ceea ce depășește termenul stabilit de lege, care s-a dovedit a fi prea restrâns. Or, este inacceptabil ca o persoană să obțină compensații pentru încălcarea termenului rezonabil în cadrul unor proceduri care de asemenea sunt nerezonabil de lungi.¹

Mai mult ca atât, tergiversarea examinării acestor categorii de cauze este determinată și de lipsa unei coordonări eficiente între autoritățile menite să contribuie la examinarea acestor litigii. În acest sens, menționăm că potrivit art. 4 alin. (2) al *Legii nr. 87/2011*, instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

În fapt, invocând diverse motive, rapoartele nu sunt prezentate în termeni proximi, ceea ce determină solicitări privind amânarea ședinței de judecată, fapt ce determină depășirea termenului de 3 luni pentru examinarea acestor cauze. Nu poate fi neglijat nici faptul că deseori hotărârile instanței de fond sunt contestate, iar cauzele se află la reexaminare în instanța ierarhic superioară. De altfel, în practică apar neclarități și la acest aspect, și anume care instanță va prezenta raportul, or, art. 4 alin. (2) din legea menționată, rezultă că această obligație îi revine doar instanței de fond privind prezentarea acestui raport, chiar dacă cauza este la rejudecare.

Mai mult ca atât, din practica actuală, se constată că rapoartele prezentate de către instanțele de judecată sau autoritățile responsabile se rezumă la o simplă descriere a acțiunilor instanței în procesul examinării cauzei, care este responsabil de încălcarea termenului rezonabil, fără a specifica complexitatea cauzei, conduita părților, motivele care au dus la tergiversarea examinării cauzei, volumul excesiv al cauzelor etc. De altfel, pentru a spori calitatea actului de justiție este necesar o analiză mai comprehensivă în raport, pentru a stabili cu certitudine dacă instanța de judecată sau altă autoritate responsabilă a încălcat sau nu termenul rezonabil. Or, și comportamentul autorităților constituie un criteriu similar cu cel de comportament al părților, dar vizează nemijlocit activitatea desfășurată de

¹ CRJM, Eficiența mecanismului de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin examinarea prea lungă a cauzelor sau neexecutarea hotărârilor judecătorești (2020), p.-10, disponibil: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/10/CRJM-2020-10-15-Raport-Legea-87.pdf>

organele și instituțiile de stat abilitate, responsabile de eficiența, promptitudinea și exercitarea rezultativă a jurisdicției naționale de toate nivelele.

Tot la acest aspect, menționăm că tergiversarea examinării cererii privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil este influențată semnificativ și de confuzia referitoare la instanța responsabilă de întocmirea raportului. În acest sens, norma legală este ambiguă or, aceasta ar trebui să prevadă clar cine este responsabil pentru întocmirea raportului, fapt ce duce la interpretări diferite. Astfel, în practică există diverse confuzii în rândul instanțelor, ceea ce poate duce la tergiversarea procesului de examinare a cererii.

Când un dosar este în examinare de către Curtea Supremă de Justiție, întrebarea referitoare la cine ar trebui să întocmească raportul devine relevantă. Instanța de fond ar putea considera că responsabilitatea revine instanței superioare, ceea ce poate crea un cerc vicios în care fiecare instanță așteaptă ca cealaltă să acționeze.

Mai mult ca atât, tergiversarea procesului de întocmire a raportului nu afectează doar eficiența instanțelor, ci și drepturile justițiabililor. Aceștia pot suferi prejudicii suplimentare din cauza întârzierilor, având în vedere că cererile de reparare a prejudiciilor sunt deja legate de o așteptare prelungită.

În acest sens, proiectul își propune clarificarea responsabilităților legate de întocmirea raportului care este esențială pentru a evita tergiversarea examinării cererilor și pentru a asigura respectarea dreptului la un proces echitabil și în termen rezonabil.

O altă problemă semnificativă în contextul examinării cererilor de reparare a prejudiciului cauzat de încălcarea termenului rezonabil se referă la motivarea insuficientă a hotărârilor judecătorești. Deseori, instanțele nu oferă o motivare detaliată a hotărârilor lor, ceea ce face dificilă înțelegerea raționamentului din spatele deciziilor. O hotărâre judecătorească nemotivată nu doar că subminează încrederea în justiție, dar și limitează capacitatea părților de a contesta decizia sau de a solicita o revizuire. Este esențial ca hotărârile judecătorești în asemenea litigii să fie suficient de motivate inclusiv și prin prisma standardelor din jurisprudența CtEDO.

Aceste deficiențe au fost de asemenea semnalate și de Curtea Supremă de Justiție, care, în analiza efectuată privind practica judiciară ce vizează repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești privind ², a evidențiat că, în pofida criteriilor stabilite de CtEDO, nu în toate cazurile instanțele judecătorești examinează minuțios și în ansamblu complexitatea cauzei, comportamentul părților și al autorităților sau miza pentru reclamant, în special, în cazul respingerii acțiunii. În unele cazuri, motivarea se limitează prin indicarea că, *„termenul rezonabil de judecare a cauzei nu a fost încălcat, deoarece părțile s-au folosit de drepturile lor procesuale, înaintând cereri și demersuri, fapt care a dus la amânarea ședințelor de judecată”*.

Prin urmare, scopul proiectului urmărește eliminarea deficiențelor stabilite mai sus precum și îmbunătățirea mecanismului compensator de reparare a

² https://www.csj.md/images/Notă_informativă_Legea_87_termen_rezonabilvarinata_finală.pdf

prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii. De altfel, modificările propuse în proiect sunt menite să contribuie la eficientizarea sistemului judiciar precum și la sporirea actului de justiție.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Una dintre obligațiile pozitive ale Republicii Moldova, asumate prin *Hotărârea Parlamentului nr.1298/1997 privind ratificarea Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*, precum și a protocoalelor adiționale la această Convenție, se rezumă, *inter alia*, la necesitatea asigurării dreptului la un proces echitabil, recunoscut de art. 6 din Convenție.

De altfel, potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, respectarea termenului rezonabil în procesele judiciare precum și, executarea hotărârilor judecătorești trebuie privite ca o parte integrantă a procesului judiciar. Suntem conștienți că relațiile sociale devin din ce în ce mai complexe, iar soluționarea disputelor în justiție consumă mai mult timp decât anterior. Aceasta inevitabil determină creșterea duratei procedurilor judiciare, mai ales în perioade de criză pandemică. Totuși, această realitate nu poate justifica întârzieri sistemice în sistemul de justiție.

În vederea examinării juste și în termen rezonabil a pretențiilor ce decurg din *Legea nr. 87/2011*, proiectul își propune de a elimina deficiențele descrise mai sus.

Per ansamblu, proiectul prevede următoarele modificări:

- condiții de admisibilitate a cererii privind constatarea încălcării dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești;

- condiție pentru admiterea unei acțiuni privind constatarea încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei, obligația de a utiliza instrumentele procesuale puse la dispoziția părților de a solicita accelerarea procedurii examinării cauzelor în care pretind încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil;

- clarificarea responsabilității instanțelor care examinează cauza, în vederea prezentării raportului Ministerului Justiției privind încălcarea termenului rezonabil;

- stabilirea unui termen pentru prezentarea raportului;

- motivarea raportului privind modul de respectare a termenului rezonabil;

- revizuirea termenului de examinare a cererilor de chemare în judecată, prin extinderea acestuia până la 1 an;

- clarificarea unor aspecte referitoare la motivarea hotărârilor judecătorești în astfel de litigii, precum și alte aspecte de îmbunătățire legislativă.

În continuarea celor expus, vor fi relatate în mod detaliat aspectele menționate supra.

Admisibilitatea cererilor

Noile prevederile propuse la articolul 2 alin. (1) introduc un element de noutate în ceea ce privește condițiile de admisibilitate a cererii pentru examinarea în fond.

Or, actualele prevederi al articolului 2 alin. (1) și (2) din Legea 87/2011 sunt generice și nu reflectă toate criteriile de admisibilitate. În situații când o cerere în baza legii este vădit nefondată și, respectiv, inadmisibilă, revendicația de compensații nu devine plauzibilă.³ Astfel, introducerea prin lege a unor condiții de admisibilitate a unei cereri, ar putea să filtreze fluxul de cereri în baza Legii 87/2011 și va reduce volumul de cauze în instanța de judecată.

În contextul modificărilor propuse la articolul menționat, instanța de judecată nu va examina cererile de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil sau încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în partea ce vizează:

1) procedurile extrajudiciare

Potrivit scopului propus de *Legea nr. 87/2011* aceasta se aplică exclusiv proceselor judiciare, în cadrul cărora instanțele de judecată sunt implicate direct în examinarea cauzelor, administrarea probelor ș.a. Procesele extrajudiciare, cum ar fi medierea sau arbitrajul, reprezintă o cale alternativă de soluționare a litigiilor. Atunci când părțile recurg la procedurile extrajudiciare, acestea înțeleg să scoată de sub jurisdicția instanțelor naționale soluționarea litigiilor survenite între ele. Or, aceste proceduri diferă de procesul judiciar în fața instanțelor de judecată.

2) procedurile scrise sau în ordonanță, precum și în procesele în care examinarea cauzei a avut loc în lipsa participantului la proces;

Procesele civile poate avea loc în procedură scrisă dacă sunt întrunite anumite cerințe impuse de lege. Această procedură cât și procedura în ordonanță prevede o modalitate simplificată de examinare a cauzelor menționate care, în principal, se referă la examinarea cererilor fără desfășurarea unor ședințe publice, ceea ce vine să asigure celeritatea examinării cauzelor. Prin urmare, termenul rezonabil de judecare nu se aplică în aceeași măsură ca în cazul unui proces judiciar clasic, deoarece scopul acestei proceduri este tocmai reducerea duratei procesului. În acest context, nu poate fi invocat un prejudiciu în legătură cu încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, având în vedere că procesul a fost, din start, reglementat pentru a fi soluționat într-un termen cât mai rapid.

3) procesele contravenționale în care contravenientul riscă o sancțiune sau i s-au aplicat o sancțiune cu avertisment sau amendă în mărime de pînă la 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern;

³ Gökçe și Demirel c. Turciei (2006) para. 69–70.

În cazul contravențiilor care implică sancțiuni sub formă de avertisment sau amendă în mărime de până la 20% din salariul mediu lunar prognozat, proiectul legii nu prevede posibilitatea depunerii unei cereri pentru repararea prejudiciului legat de încălcarea termenului rezonabil. Aceasta se datorează faptului că astfel de procese contravenționale sunt considerate de mică amploare și nu impun riscuri semnificative pentru persoanele implicate.

În acest sens, menționăm că potrivit art. 33 din Codul contravențional, avertismentul constă în atenționarea contravenientului asupra pericolului faptei săvârșite și în recomandarea de a respecta pe viitor dispozițiile legale. Mai mult ca atât, avertismentul se aplică în scris, fără remiterea cauzei contravenționale în instanța de judecată, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege.

Totodată, menționăm că procedurile de judecată în cazurile contravenționale sunt examinate în termene mai restrânse decât cauzele penale. Având în vedere că contravențiile sunt considerate fapte mai puțin grave, legislația permite o soluționare rapidă, iar instanțele sunt mai flexibile în ceea ce privește termenele de judecare. Potrivit formulei propuse în proiect, amenda contravențională stabilită în mărime de până la 20% din salariul mediu lunar, care în cazul salariului mediu pe economie de 16.100 de lei pentru anul 2025 aprobat prin *Hotărîrea Guvernului nr. 845/2024*⁴, ar reprezenta aproximativ 3220 de lei, ceea ce echivalează cu aproximație 65 de unități convenționale. Această sumă nu ar constitui o sancțiune semnificativă care să justifice adresarea în instanță pentru repararea prejudiciului legat de încălcarea termenului rezonabil de judecare a unei cauze contravenționale. Într-o asemenea situație, este important să se țină cont și de costurile asociate inițierii unei acțiuni în instanță, care deseori pot depăși valoarea sancțiunii contravenționale. În acest context, resursele instanței – atât umane, cât și administrative – vor trebui alocate pentru gestionarea unui caz care, din punct de vedere al gravității sancțiunii, dar și a satisfacției echitabile nu se justifică și nu ar aduce o atingere a dreptului persoanei.

Mai mult, faptul că amenda este calculată în funcție de salariul mediu lunar pe economie, care este un indicator standardizat și actualizat periodic de Guvern, contribuie la caracterul echitabil și proporțional al sancțiunii. 20% din acest salariu mediu lunar nu reprezintă o sumă semnificativă, mai ales în raport cu alte tipuri de sancțiuni prevăzute pentru contravenții de gravitate mai mare. În acest sens, amenda poate fi considerată nesemnificativă, având în vedere că aceasta nu va afecta grav capacitatea financiară a contravenientului. Astfel, formula utilizată pentru stabilirea amenzii, respectiv de până la 20% din salariul mediu lunar, reflectă aceeași situație prevăzută la art. 18 din Codul contravențional, care reglementează proporțiile și daunele în valoare mică.

Așadar, stabilirea unui quantum de până la 20% din salariul mediu lunar pentru stabilirea amenzii va fi echilibrată și în raport cu creșterea anuală a salariului mediu, asigurându-se astfel o aplicare proporțională a sancțiunii în contextul economic în continuă schimbare.

4) procesele contravenționale în care a fost examinată în procedura scrisă sau a fost încheiat acordul de colaborare;

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146269&lang=ro

Acordul de colaborare, în esență sa, reprezintă un mecanism procesual destinat să accelereze soluționarea cauzelor contravenționale, reducând timpul necesar pentru finalizarea procedurii și, sancțiunile aplicate contravenientului. Având în vedere că acordul de colaborare presupune, printre altele, examinarea cauzei într-un termen mai rapid și reducerea sancțiunii, contravenientul nu va putea solicita repararea prejudiciului pentru încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei. Astfel, cererea de reparare a prejudiciului legate de încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei nu poate fi justificată, întrucât acesta beneficiază deja de un termen mai scurt de soluționare a cauzei și de o sancțiune mai blândă, ca rezultat al acordului de colaborare.

5) procesele penale în care a fost încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției, acordul de cooperare și acordul judiciar de interes public, cauza a fost examinată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală sau examinată în lipsa inculpatului

Cu referire la cazurile specificate, menționăm că procedurile simplificate reprezintă un instrument care oferă importantul avantaj al soluționării cu celeritate a cauzelor penale.

Însă, amintim că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat că atunci când o acuzație penală împotriva inculpatului este stabilită printr-o formă prescurtată de examinare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedural. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință.

Prin urmare, în aceste situații, nu există motive pentru a invoca încălcarea termenului rezonabil, având în vedere că persoanele implicate au acceptat aceste proceduri simplificate sau examinarea cauzei a avut loc în lipsa inculpatului, fapt ce reduce durata de examinare a proceselor.

6) chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei prevăzute la art. 469 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 și art. 480 din Codul contravențional nr. 218/2008

În contextul excepției respective, relevăm că examinarea chestiunilor prevăzute la art. 436 din Codul de procedură penală cât și cele prevăzute la art. 480 din Codul contravențional se referă la etapele ulterioare pronunțării unei hotărâri definitive și sunt legate de executarea pedepsei/sancțiunii. Aceste chestiuni nu se înscriu într-un proces judiciar clasic, bazat pe cercetarea judecătorească, administrarea probelor ș.a, ci se referă la aspectele care țin de aplicarea și modificarea condițiilor de executare a pedepsei/sancțiunii deja stabilite. De aceea, procedura de soluționare a acestor chestiuni implică un cadru diferit, și presupun examinarea rapidă de către instanță a acestor chestiuni.

La fel vor fi exceptate de la judecarea cauzelor în ordinea Legii nr. 87/2011 cererile depuse de către:

1) *autoritățile publice sau persoane juridice afiliate statului, indiferent de calitatea procesuală a acestora;*

Cererile formulate de autoritățile publice sau persoanele juridice afiliate statului, indiferent de calitatea acestora în proces, nu pot fi examinate prin prisma Legii nr. 87/2011, din motive ce țin de natura relației dintre aceste entități și stat. În astfel de litigii, cererile sunt înaintate împotriva statului, care este reprezentat de Ministerul Justiției. Astfel, este inacceptabil și nejustificat ca autoritățile statului, să își formuleze cereri de reparare a prejudiciului pentru încălcarea termenului rezonabil împotriva sa, având în vedere că acesta este parte integrantă în proces, iar responsabilitatea respectării termenelor rezonabile de judecare este, în final, a statului însuși. Acest raționament evidențiază imposibilitatea aplicării Legii nr. 87/2011 într-o asemenea situație, având în vedere că obiectul cererii nu poate viza un conflict intern între autoritățile statului și statul însuși.

Totodată, menționăm că legislația actuală conține reglementări clare care stabilesc cadrul juridic autorităților publice spre exemplu *Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, Codul civil* etc. Cu referire la terminologia de „persoană juridică afiliată statului” menționăm că acesta este o entitate juridică care, deși nu face parte direct din structurile de stat, însă este controlată sau influențată în mod semnificativ de stat. Aceste persoane juridice sunt de obicei create pentru a îndeplini scopuri de interes public, iar activitatea lor poate fi reglementată sau supravegheată de autoritățile statului.

Afilieră se poate manifesta prin:

1. *Proprietatea statului:* Statul poate deține majoritatea acțiunilor sau întregul capital social al entității.
2. *Controlul direct sau indirect:* Statul poate avea control asupra deciziilor majore ale persoanei juridice, prin reprezentanți sau prin legislație specifică.
3. *Scopuri de interes public:* Activitatea persoanei juridice poate include furnizarea de servicii publice (de exemplu, transport public, educație, sănătate) sau implementarea unor proiecte de dezvoltare economică sau socială.

2) *cererile depuse de către alți participanți în procesul civil, decât reclamantul, intervenientul principal și pârâul, precum și alți participanți în procesul penal sau contravențional, decât bănuitul, învinuitul, inculpatul, condamnatul sau contravenientul cu excepția părții civile, doar în cazul examinării acțiunii civile în procesul penal.*

Legea nr. 87/2011 are drept scop protejarea drepturilor fundamentale ale persoanelor prin mecanisme de reparare a prejudiciului cauzat de încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, respectiv și a dreptului la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil. În cadrul unui proces civil, părțile implicate în mod direct și care pot solicita repararea prejudiciului cauzat de încălcarea termenului rezonabil de judecare sunt reclamantul, intervenientul principal și pârâul. Aceste părți sunt cele care au un interes direct în soluționarea

cauzei și care, prin întârzierea procesului, pot suferi un prejudiciu material sau moral.

A se lua în considerație că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale/ contravenționale, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces, în afară de acuzat (bănuț, învinut, inculpat), precum și contravenient nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale. Cu alte cuvinte, Articolul 6 § 1 din Convenție sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, i anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale. În această situație poate fi apreciată i durata procedurilor penale, dar începând cu momentul înaintării acțiunii civile, i doar luându-se în considerație criteriile aplicabile procedurilor civile. În această situație poate fi apreciată și durata procedurilor penale, dar începând cu momentul înaintării acțiunii civile, și doar luându-se în considerație criteriile aplicabile procedurilor civile. Martorii, experții și alte persoane care nu sunt părți directe în proces (adică nu au un interes direct în soluționarea cauzei) nu pot solicita constatarea încălcării termenului rezonabil. Motivul principal este că aceștia nu sunt afectați direct de întârzierile procesului, ceea ce nu afectează drepturile sau interesele acestora.

Epuizarea remediilor acceleratorii

Potrivit art. 3 alin. (1) în redacția propusă în proiect, cererea de chemare în judecată privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare *se va depune după epuizarea căilor de accelerare a procesului tergiversat* conform regulilor stabilite de Codul de procedură civilă. Or, această condiție pentru admiterea unei acțiuni privind constatarea încălcării termenului rezonabil vizează mai multe scopuri.

În primul rând, ar stimula utilizarea remediilor acceleratorii deja reglementate de legislație, cum ar fi cererile de accelerare a procesului, mecanisme care, deși există, însă nu sunt întotdeauna folosite în mod eficient. De asemenea, ar contribui la reducerea numărului de acțiuni formulate direct în instanță pentru încălcarea termenului rezonabil, asigurându-se astfel că părțile implicate în proces au utilizat toate opțiunile procedurale înainte de a recurge la acțiuni în instanța de judecată.

Mai mult, această normă ar încuraja o abordare mai responsabilă din partea părților, care ar trebui să colaboreze activ cu organele de drept pentru a îmbunătăți eficiența procesului judiciar. Totodată, instanțele ar putea astfel să analizeze mai eficient eventualele plângeri legate de respectarea termenului rezonabil, având în vedere că părțile au demonstrat o preocupare activă pentru a solicita accelerarea procedurii acolo unde a fost posibil. Or, practica judiciară a demonstrat că procesele judiciare sunt frecvent tergiversate din cauza comportamentului părților implicate, ceea ce duce la întârzieri semnificative în desfășurarea procesului. De

multe ori, aceste întârzieri sunt cauzate de absența părților de la ședințele de judecată fără motive întemeiate, de cereri de amânare nejustificate și de lipsa unei atitudini proactive din partea acestora în privința accelerării procesului. Cu toate acestea, în final, părțile implicate în litigiu sunt adesea cele care invocă tergiversarea procesului și acuză organele de drept, inclusiv instanțele de judecată, de responsabilitatea întârzierilor, deși ele sunt, în mod real, cele care au contribuit semnificativ la aceste întârzieri. Or, în jurisprudența sa CtEDO a reiterat că, la examinarea cauzelor ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție (Van Harn contra Germaniei, cererea nr. 7557/03).

Absența părților fără motive întemeiate, cererile de amânare nejustificate și lipsa de inițiativă în accelerarea procesului duc la prelungirea nejustificată a proceselor și la încălcarea dreptului la un proces într-un termen rezonabil anume din cauza neglijenței părților implicate în proces, iar această neglijență nu poate fi pusă pe seama statului de a compensa pretinsele prejudicii în condițiile în care partea în proces nici nu are un interes.

Prin urmare, este esențial ca părțile să înțeleagă responsabilitatea lor în cadrul procesului și să adopte o atitudine mai activă și mai responsabilă pentru a asigura o justiție rapidă și corectă.

Necesitatea limitării perioadei de depunere a cererii de chemare în judecată repetată

În contextul reglementării dreptului la un proces într-un termen rezonabil, care reprezintă un drept fundamental protejat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, este important de subliniat că termenul rezonabil se referă nu doar la durata procedurii în sine, ci și la promptitudinea cu care se soluționează cererile de reparație pentru încălcarea acestui drept. În acest sens, dispoziția privind limitarea perioadei de depunere a cererii de chemare în judecată repetată după un an de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești emise în temeiul art. 5 al Legii 87/2011 este un element esențial pentru asigurarea unui echilibru între protecția drepturilor părților și funcționarea eficientă a instanțelor judecătorești.

Unul dintre principalele motive pentru limitarea perioadei de depunere a cererii este prevenirea abuzului de drept. O perioadă nelimitată sau excesiv de lungă pentru a formula cereri de chemare în judecată repetate ar putea conduce la solicitări frecvente și repetitive, care ar putea supraîncărca instanțele și ar crea o presiune suplimentară asupra resurselor judiciare. Mai mult, un astfel de mecanism ar putea duce la o instabilitate a procesului judiciar, având în vedere că părțile ar putea continua să conteste aceeași încălcare a dreptului la termen rezonabil, chiar și după ce au obținut deja o formă de reparație sau compensare pentru o perioadă anterioară.

Această limitare de timp este, astfel, o măsură de protecție a integrității procesului judiciar, oferind un cadru clar în care părțile își pot exercita drepturile, fără a face imposibilă finalizarea procedurii în mod eficient. Reglementarea de un an ține cont de nevoia de a evita cererile nerezonabile și repetate care ar putea

destabiliza echilibrul între drepturile fundamentale ale părților și eficiența procesului de justiție.

În contextul echilibrării drepturilor părților și eficiența instanțelor, este esențial ca legiuitorul să reglementeze un termen de depunere a cererii, care să reflecte nu doar gravitatea încălcării dreptului la un proces într-un termen rezonabil, dar și necesitatea de a evita blocarea sistemului judiciar cu cereri care se referă la aceleași situații. O cerere repetată, făcută într-un termen nerealist de lung, ar putea duce la o evaluare a aceleași proceduri din perspectiva termenului rezonabil, fără a adresa în mod real problemele structurale ale sistemului judiciar, cum ar fi lipsa de resurse sau încărcătura instanțelor. Astfel, limitarea la un an asigură că orice persoană afectată de tergiversarea procedurilor judecătorești își poate revendica drepturile în mod adecvat, fără însă a perturba funcționarea normală a instanțelor.

Potrivit jurisprudenței CEDO, cererile de reparație pentru încălcarea dreptului la un proces într-un termen rezonabil sunt admisibile în mod continuu, dar perioada în care acestea pot fi depuse trebuie să fie clar definită. În cazul în care nu există o limitare a termenului pentru depunerea cererii, instanțele ar putea ajunge în situația de a analiza aceleași încălcări repetate, ceea ce ar încălca principiile de stabilitate și certitudine în drept.

În fine, limitarea termenului pentru depunerea cererii de chemare în judecată repetată are rolul de a contribui la o justiție mai eficientă și previzibilă, respectând atât drepturile fundamentale ale cetățenilor, cât și necesitatea unui sistem judiciar care să funcționeze într-un cadru coerent și ordonat. Reglementarea acestui termen nu doar că protejează stabilitatea procesului, dar și previne înmulțirea cererilor care ar putea împiedica instanțele să se concentreze pe cazuri noi și mai urgente.

Prin urmare, limita de un an impusă pentru depunerea cererii de chemare în judecată repetată este justificată de necesitatea de a proteja drepturile părților, dar și de a menține echilibrul și eficiența sistemului judiciar.

Raportul privind modul de respectarea termenului rezonabil

Actualmente, articolul 4 alin. (2) din *Legea nr. 87 din 2011* reglementează obligația instanței de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Cu toate acestea, aplicarea acestui articol în practică se dovedește a fi defectuoasă și adesea duce la tergiversarea procesului de examinare a cauzelor, ceea ce are un impact negativ asupra respectării dreptului la un proces echitabil și într-un termen rezonabil.

Una dintre principalele probleme ce derivă din aplicarea acestui articol este faptul că ședințele de judecată sunt frecvent amânate la solicitarea reprezentantului Ministerului Justiției, care invocă imposibilitatea de a se pregăti pentru examinarea pricinii din cauza neprezentării raportului de către autoritatea sesizată.

De cele mai multe ori, instanțele de fond refuză să întocmească raportul motivat dacă dosarul se află în curs de examinare într-o instanță superioară. În

acest caz, instanța superioară, la rândul său, pasează competența pentru întocmirea raportului către instanța de fond, ceea ce creează un cerc vicios în care niciuna dintre instanțe nu își asumă responsabilitatea de a întocmi raportul.

Această situație duce la întârzieri în procedurile judiciare, amânări repetate ale ședințelor de judecată și, în final, la încălcarea termenului rezonabil pentru soluționarea cauzelor. Mai mult decât atât, practica de a amâna procedurile pe baza lipsei raportului Ministerului Justiției subminează scopul *Legii nr. 87/2011*, care este acela de a asigura o evaluare corectă și eficientă a respectării termenului rezonabil de către autoritățile implicate în proces.

Pentru a remedia aceste deficiențe, proiectul propune un mecanism clar și obligatoriu pentru întocmirea raportului motivat de către autoritățile implicate în proces. Astfel, conform modificărilor propuse în proiect la art. 4 alin. (2), instanța care examinează cauza – fie că este vorba despre Curtea de Apel sau Curtea Supremă de Justiție – va fi responsabilă pentru întocmirea și prezentarea raportului motivat privind respectarea termenului rezonabil.

Prin atribuirea acestei responsabilități instanței care examinează efectiv cauza, indiferent de faza procesuală, se asigură o mai bună coordonare între autoritățile judiciare și se reduce riscul de a depăși termenul rezonabil de soluționare a cauzelor.

Un alt element de noutate prevăzut în proiectul de modificare a legii se referă la stabilirea unui termen de 15 zile pentru prezentarea raportului Ministerului Justiției. Această schimbare este esențială, având în vedere că în prezent, redacția actuală a legii nu specifică un astfel de termen, ceea ce generează incertitudine și întârzieri în procedurile judiciare.

Stabilirea unui termen clar de 15 zile pentru prezentarea raportului Ministerului Justiției este importantă din mai multe perspective. În prezent, fără o reglementare precisă a termenului, autoritățile responsabile de întocmirea raportului pot întârzia procesul de evaluare a respectării termenului rezonabil, ceea ce duce la amânarea ședințelor de judecată și la prelungirea nejustificată a procedurilor judiciare.

Astfel, instanțele de judecată pot întâmpina dificultăți în gestionarea și finalizarea cauzelor într-un timp rezonabil, afectând drepturile părților implicate.

În al doilea rând, stabilirea unui termen de 15 zile pentru prezentarea raportului contribuie la responsabilizarea autorităților implicate în proces.

Un alt aspect important reglementat prin prezentul proiect vizează motivarea raportului privind modul de respectare a termenului rezonabil. Or, din practica examinării cauzelor se constată că rapoartele prezentate se rezumă la o simplă descriere a acțiunilor instanței în procesul examinării cauzei, fără a se expune referitor la respectarea termenului rezonabil, complexitatea cauzei, conduita părților, motivele care au dus la tergiversarea examinării cauzei, numărul și motivele amânării ședințelor, etc. Astfel, extinderea elementelor care necesită a fi motivate în raport va permite o evaluare mai riguroasă a respectării termenului rezonabil, oferind instanțelor și părților implicate o justificare detaliată a întârzierilor sau a prelungirii termenelor.

În urma modificărilor propuse, actorii implicați în prezentarea raportului vor fi obligați să motiveze raportul în mod detaliat, incluzând următoarele elemente:

a) *identificarea persoanelor implicate în proces* – raportul va include numele și prenumele judecătorului, al reprezentantului autorității implicate în proces, al executorului judecătoresc sau al reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești. Acest lucru asigură claritate în privința responsabilităților fiecărei persoane implicate în acest proces.

b) *părțile în proces și calitatea lor procesuală* – se va menționa cine sunt părțile implicate și care este rolul acestora în cadrul procesului (de exemplu, reclamant, pârât, bănuț etc.). Aceasta va permite o înțelegere completă a contextului procesual și a eventualelor tergiversări cauzate de anumite părți implicate.

c) *acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora* – va fi detaliat ce acțiuni procesuale au fost întreprinse, care au fost termenele stabilite și motivarea pentru fiecare termen. Acest lucru va ajuta la evaluarea respectării termenului rezonabil și la identificarea eventualelor întârzieri justificate sau nejustificate.

d) *termenele de realizare și motivarea acestora* – raportul va include informații cu privire la termenele de realizare a acțiunilor și motivarea acestora pentru a se asigura că procesul nu depășește intervalul rezonabil stabilit de lege.

e) *acțiunile procesuale pentru accelerarea procedurii* – dacă au fost luate măsuri pentru accelerarea procedurii, acestea vor fi menționate în raport, demonstrând eforturile autorităților de a preveni întârzierile și de a soluționa cauza într-un timp cât mai restrâns.

f) *alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil* – în acest context raportul va include orice alte informații relevante care ar putea influența evaluarea termenului rezonabil, cum ar fi dificultăți procedurale sau circumstanțe speciale care au contribuit la întârzierile în proces. Spre exemplu în raport se va specifica după caz, obiectul cauzei, cerințele suplimentare și conexarea cauzelor. Raportul va detalia obiectul cauzei și orice cerințe suplimentare care au apărut pe parcurs, inclusiv dacă a fost necesară conexarea unor cauze, ceea ce poate afecta durata de soluționare a acestora. Or, datele menționate în acest punct sunt necesare, conform jurisprudenței CtEDO, pentru evaluarea complexității cauzei, care constituie unul din criteriile de constatare a încălcării termenului rezonabil, sau numărul ședințelor de judecată și motivele amânării. În acest context, se vor preciza ședințele de judecată care au avut loc și motivele pentru care unele dintre acestea au fost amânate. Aceste informații sunt esențiale pentru a evalua dacă tergiversarea a fost cauzată de factori obiectivi sau subiectivi, precum și alte date privind respectarea termenului rezonabil.

Termenul de examinare a cererii de reparare a prejudiciului

Este inacceptabil ca o persoană să obțină compensații pentru încălcarea termenului rezonabil în cadrul unor proceduri care de asemenea sunt nerezonabil de lungi. Actuala redacție a articolului 4 alin. (4) *Legea nr. 87/2011* prevede că acțiunea urmează a fi examinată de către prima instanță în cel mult 3 luni de la

depunerea cererii. În practică, acest termen nu se respectă. Nici Legea nr. 87 și nici altă legislație nu stabilește termene speciale pentru examinarea apelurilor sau recursurilor în cauzele inițiate în temeiul Legii nr. 87. Ultimele sunt examinate potrivit ordinii generale. În practică, în apel, cauzele sunt examinate cel puțin 3-4 luni de zile, iar în recurs alte 3-4 luni. Spre exemplu, o cauză cu privire la constatarea încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei a fost examinată în medie timp de 11,6 luni, dintre care 3,8 luni în instanța de fond, circa 4,9 luni în instanța de apel și 2,9 luni la CSJ.⁵

Respectiv, existența acestui termen în condiții actuale, nu oferă decât motive suplimentare de a contesta eficacitatea remediei. De altfel, proiectul își propune ca cererea de chemare în judecată înaintată în temeiul acestei legi să fie examinată de instanța de judecată în fond în termen de cel mult 3 luni, dar în instanțele ierarhic superioare nu mai mult de un an până la rămânerea hotărârii definitive.

O cauză poate să ceară proceduri mai prompte, chiar dacă acestea se înscriu într-un termen fix, o altă cauză va putea să fie examinată și mai mult, dar nu excesiv. În acest context, prevederile propuse în proiect nu exclud faptul ca instanțele de judecată să examineze cauzele în termen rezonabil, adică mai puțin de 3 luni sau de un an. Or, regula de "rezonabilitate" este un concept variabil, care se va examina prin referințe la criterii și aspect individuale ale cauzei. Aceasta va oferi instanțelor o flexibilitate să-și administreze cauzele sale în timp potrivit criteriilor rezonabilității, fără ca să depășească termenul limită prevăzut de examinare.

Stabilirea unui termen maxim de un an pentru soluționarea acestor cereri este o măsură care urmărește prevenirea prelungirii nejustificate a procedurilor judiciare, asigurând astfel respectarea dreptului părților la un proces echitabil. În cazurile în care se solicită repararea prejudiciului cauzat de nerespectarea termenului rezonabil, este esențial ca instanțele să soluționeze rapid aceste cereri, deoarece părțile au dreptul să beneficieze de o soluționare promptă și corectă a litigiilor.

În ceea ce privește competența instanțelor ierarhic, acestea vor avea obligația de a examina cauza într-un termen ce nu va depăși un an de la depunerea cererii. Acest mecanism contribuie la uniformizarea practicii judiciare și la evitarea tergiversărilor nejustificate.

Motivarea hotărârii instanței de judecată pe cauzele civile privind încasarea prejudiciului moral pentru încălcarea termenului rezonabil

Hotărârea instanței de judecată emisă în baza Legii nr. 87/2011 trebuie să respecte procedurile stabilite de legislația națională, în special regulile prevăzute la art. 241 din Codul de procedură civilă. Totuși, practica judiciară a demonstrat că în multe cazuri, în special în cele în care cererile au fost respinse, hotărârile instanțelor nu erau motivate corespunzător.

Mai concret, aceste hotărâri nu explică modul de aplicare a standardelor din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) sau modul în care

⁵ <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/10/CRJM-2020-10-15-Raport-Legea-87>, p.20.

instanța a evaluat criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei relevanți care influențează termenul rezonabil.

Astfel, pentru a clarifica și întări fundamentarea acestor hotărâri, modificările propuse la articolul 5 din proiectul de lege sunt esențiale. Conform acestor modificări, instanța de judecată în toate cazurile va fi obligată să motiveze în mod detaliat hotărârea prin prisma evaluării complexității procesului tergiversat, comportamentului reclamantului, părților și a instanței de judecată care a examinat cauza, organului de urmărire penală, autorității implicate în proces sau după caz, executorului judecătoresc ori autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești, importanței procesului pentru reclamant, precum și altor elemente de natură să influențeze durata termenului rezonabil de soluționare a cauzei.

Prin includerea expresă a acestor criterii în motivarea hotărârii, instanțele vor fi obligate să aplice un standard mai strict și mai transparent în evaluarea cererilor de reparare a prejudiciilor pentru încălcarea termenului rezonabil. Aceste modificări nu doar că vor asigura o mai mare transparență în procesul decizional, dar vor contribui și la respectarea drepturilor fundamentale ale părților implicate.

Dispoziții finale și tranzitorii

În conformitate cu prevederile articolului 56 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se stabilește că intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată în anumite condiții specifice, cum ar fi protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, se propune legea să intre în vigoare imediat după publicarea sa în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Aceasta este o măsură esențială pentru a garanta că, de la momentul intrării în vigoare, cetățenii beneficiază de protecția completă a drepturilor lor, iar procesul legislativ se aliniază standardelor internaționale, în special în ceea ce privește dreptul la un proces echitabil și accesul liber la justiție. Drepturile fundamentale menționate sunt esențiale în orice stat democratic și constituie un pilon al statului de drept, iar prin respectarea acestora, Republica Moldova își reafirmă angajamentul de a respecta normele internaționale și de a asigura cetățenilor accesul la justiție fără discriminare.

Totodată, alin. (2) din proiect reglementează modul în care se vor trata raporturile juridice existente înainte de intrarea în vigoare a noii legi. Acesta prevede că acțiunile care au fost inițiate înainte până la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor fi examinate și soluționate conform prevederilor legale valabile până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Această abordare este importantă pentru a evita conflictele și confuzia care ar putea apărea în urma modificărilor legislative, asigurând astfel continuitatea și stabilitatea raporturilor juridice deja încheiate. Astfel, se menține coerența și predictibilitatea în aplicarea dreptului, permițând ca toate cazurile aflate în curs să fie soluționate în conformitate cu normele în vigoare la momentul începerii acestora, fără a afecta drepturile părților implicate.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Pentru înlăturarea deficiențelor descrise în secțiunea 2.2 și soluționarea problemelor invocate nu există opțiuni alternative.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Acest proiect de act normativ va aduce beneficii semnificative în ceea ce privește eficiența, transparența și accesibilitatea justiției. Mai mult ca atât, prezentul proiect va avea un impact semnificativ asupra sectorului public, și va responsabiliza actorii justiției de a acționa diligent, prompt și în conformitate cu legea. Astfel, prezentul proiect de lege va contribui la: -îmbunătățirea responsabilității statului: Proiectul de lege stabilește remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. De altfel, va promova transparența și responsabilitatea instituțiilor publice, asigurând că persoanele lezate în acest drept pot obține despăgubiri pentru încălcarea termenului rezonabil. -protecția drepturilor cetățenilor: Proiectul propus va contribui la protecția drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, fapt ce sporește încrederea în sistemul de justiție și în instituțiile publice, esențial pentru consolidarea statului de drept. -reformarea sistemului de justiție: Prin eliminarea deficiențelor legislative a Legii nr. 87/2011, proiectul sprijină reformele în sistemul judiciar, îmbunătățind astfel eficiența și credibilitatea acestuia. -colaborarea interinstituțională: Proiectul de lege va contribui la o mai bună coordonare între diferite instituții ale statului implicate în acest proces, fapt ce va stimula dezvoltarea unor mecanisme de colaborare mai eficiente, precum și evitarea tergiversării examinării cererilor de chemare în judecată în astfel de litigii. În contextul celor enunțate, menționăm că proiectul de lege va contribui la îmbunătățirea acestui mecanism și va asigura o responsabilizare a actorilor justiției.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect nu va fi necesară alocarea unor sume de bani suplimentare din contul bugetului de stat.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Referitor la <i>impactul social</i>, menționăm că acest proiect de act normativ va spori eficiența mecanismului de reparare a prejudiciului cauzat pentru încălcarea termenului rezonabil precum și va ridica gradul de satisfacție echitabilă a prejudiciului cauzat în urma încălcării acestui drept. Astfel, prezentul proiect va contribui la:

-<i>sporirea încrederii cetățenilor în sistemul judiciar</i> și în stat, contribuind la consolidarea democrației. -<i>accesibilitatea la justiție</i>: În temeiul acestei legi, persoanele prejudiciate vor fi în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat. Acest lucru este deosebit de important pentru grupurile vulnerabile, care adesea nu au resursele necesare pentru a accesa justiția. -<i>îmbunătățirea încrederii în sistemul justiției</i>: Unul dintre cele mai importante efecte al acestui proiect este creșterea încrederii publicului în sistemul judiciar. Cetățenii vor fi mai încrezători în faptul că statul își va asuma responsabilitatea atunci când întârzierile în procesul de judecată sau în executarea hotărârilor judecătorești le aduc prejudicii. Impactul social este unul semnificativ, contribuind la protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor și la îmbunătățirea încrederii în sistemul judiciar. Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 87/2011 implică prelucrarea unor categorii de date cu caracter personal, având drept scop principal asigurarea respectării dreptului la judecarea cauzelor în termen rezonabil sau executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești. Datele vor fi prelucrate pentru a permite o monitorizare eficientă și transparentă a modului în care se respectă acest drept fundamental. Scopurile prelucrării datelor vizează evaluarea acțiunilor procedurale și identificarea eventualelor tergiversări prin intermediul rapoartelor motivate ce vor fi prezentate de către autorități, precum instanțele judecătorești, executorii judecătorești, Ministerul Justiției sau alte autorități implicate. Datele prelucrate includ următoarele categorii: numele și prenumele judecătorilor, executorilor judecătorești, reprezentanților autorităților implicate, părților în proces, precum și informații referitoare la acțiunile procesuale înregistrate și motivele amânării termenelor. Aceste date sunt strict necesare pentru atingerea scopului propus, fără a implica alte categorii de date sensibile. Datele vor fi stocate în cadrul dosarelor judiciare, acestea având regim de confidențialitate conform normelor aplicabile. Termenul de păstrare a datelor este echivalent cu termenul de arhivare a dosarelor judiciare, astfel cum este stabilit în legislația relevantă. 4.5. Impactul asupra mediului Nu este aplicabil. 4.6. Alte impacturi și informații relevante Nu este aplicabil. 5. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ În conformitate cu art. 20 [etapele principale ale legiferării] din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, a fost publicat, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul <i>Transparența decizională</i>, directoriul Registrul proiectelor de acte normative anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect la următorul link: https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-elaborarii-unui-proiect-de-act-normativ-pentru-imbunatatirea-0.

Totodată, în scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, pe platforma www.particip.gov.md, la fel a fost plasat anunțul privind inițierea elaborării unui proiect de act normativ procesului de elaborare a unui proiect de act normativ pentru îmbunătățirea mecanismului de reparare a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii. la următorul link:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-unui-proiect-de-act-normativ-pentru-imbunatatirea-mecanismului-de-reparare-a-prejudiciului-cauzat-prin-incalcarea-dreptului-la-judecarea-in-termen-rezonabil-a-cauzei-sau-a-dreptului-la-executarea-in-termen-rezonabil-a-hotararii/11987>

Proiectul urmează a fi avizat și consultat de către autoritățile interesate din sectorul justiției precum și societatea civilă. Totodată, proiectul urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (compartimentul „Transparența decizională”, directoriul „Proiecte transmise spre coordonare”) și pe platforma www.particip.gov.md.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Adoptarea proiectului de lege nu va necesita modificarea altor acte normative.

Secretar de stat

/Semnat electronic/

Stanislav COPEȚCHI